

Ο Βούλγαρος Κρούμμος:

Ο Κρούμμος αναδείχθηκε ηγεμόνας των Βουλγάρων το 802. Κατέστειλε κάποιες εξεγέρσεις και υπέταξε τους Σλάβους που ζούσαν ανάμεσα στον Αίμο και τον Δούναβη, πέρασε το ποτάμι κι άπλωσε την επικράτειά του ως πέρα από αυτό. Μετά, αποφάσισε να απλωθεί και προς τα νότια.

Στα 809, οι Βούλγαροι χτύπησαν αιφνιδιαστικά την αρχαία Σαρδική (τότε λεγόταν Τριαδίτζα, σημερινή Σόφια), την κυριέυσε, τη λεηλάτησε και την παράδωσε στις φλόγες. Ο τότε αυτοκράτορας, Νικηφόρος, απάντησε (811) με προέλαση ως την πρωτεύουσα των Βουλγάρων Πλίσκα που κυριεύτηκε και πυρπολήθηκε. Στην Κωνσταντινούπολη, μια ακόμα εξέγερση ξέσπασε. Ο Νικηφόρος άφησε τον στρατό του να συνεχίσει χωρίς αυτόν, προκειμένου με μικρή συνοδεία να επιστρέψει στην πρωτεύουσά του. Ο Κρούμμος, όμως, παρακολουθούσε τις κινήσεις του, έστησε ενέδρα σ' ένα πέρασμα του Αίμου και τον εξόντωσε, επαργύρωσε το κρανίο του νεκρού αυτοκράτορα και, στο εξής, το χρησιμοποιούσε σαν κύπελλο.

Όσπου να αποφασίσουν οι Βυζαντινοί να βρουν αυτοκράτορα της προκοπής, πέρασαν δυο χρόνια. Στο διάστημα αυτό, ο Κρούμμος πήρε την Αδριανούπολη και τη Μεσημβρία (βόρεια της Αγγιάλου, στον Εύξεινο), εξανάγκασε 10.000 αιχμαλώτους να μετεγκατασταθούν στις περιοχές βόρεια από τον Δούναβη και λεηλάτησε όλη τη Θράκη. Μόνο κάποιες οχυρωμένες πόλεις γλίτωσαν.

Ο αυτοκράτορας Λέων Ε' έκανε νυχτερινή έφοδο στη Μεσημβρία και ξαναπήρε την πόλη (814). Οι επόμενοι μήνες κύλησαν με τους Βυζαντινούς να λεηλατούν τις περιοχές των Βουλγάρων κι αυτούς να χτυπούν στη Θράκη. Οι Βούλγαροι είχαν βαρεθεί πια τον πόλεμο. Ανέτρεψαν τον Κρούμμο, που πέθανε στις 13 Απριλίου του 815 στην εξορία. Ο γιος του, Ορμιτάγ (Ομβριτάγος των Βυζαντινών), υπέγραψε 30χρονη ειρήνη με τη Βυζαντινή αυτοκρατορία και πήρε προίκα τη μισή Βόρεια Θράκη. Ο Λέων Ε' δολοφονήθηκε το 820. Η βουλγαροβυζαντινή ειρήνη διάρκεσε ως το 893.

Επί 50 χρόνια, οι γύρω από τον Δούναβη Βούλγαροι συνέχιζαν να τιμούν την ειρήνη με τους Βυζαντινούς, που όμως δεν έπαυαν να τους αντιμετωπίζουν με καχυποψία. Ο ηγεμόνας Βόρης (852 - 907), μαθαίνοντας για τον εκχριστιανισμό των Σλάβων, διστάσθηκε ότι ο

χριστιανισμός λειτουργούσε σαν διαβατήριο εξόδου από την απομόνωση.

Δε δίστασε (864) να βαφτιστεί. Το πράγμα έγινε με ιδιαίτερη λαμπρότητα, με τον αυτοκράτορα Μιχαήλ, που έδωσε στον νεοφώτιστο το δικό του όνομα αλλά και προίκα την περιοχή της Ζαγοράς (στις βόρειες πλαγιές του Αίμου). Μαζί με τον ηγεμόνα, βαφτίστηκαν αρκετοί αριστοκράτες και περισσότερος λαός.

Ο Κλήμης, μαθητής των Κύριλλου και Μεθόδιου, ανέλαβε να αντικαταστήσει την πίστη στους μάγους της φυλής με τη χριστιανική, που όμως δεν διέθετε το απαραίτητο σασπένς. Ο χριστιανισμός απλώθηκε κάτω από τη σκέπη του πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης, ο Κλήμης έγινε αρχιεπίσκοπος και ρίχτηκε με τα μούτρα στη δουλειά για την εθνική συγκρότηση των Βουλγάρων, ενώ το λατρευτικό σασπένς δημιουργήθηκε με την αίρεση των Βογόμελων που ανακάλυψαν πως ο Χριστός έχει και έναν κακό αδερφό, τον Σατανιήλ, με τον οποίο μάχεται νύχτα μέρα. Πάρα πολλοί Βούλγαροι, που επαναστάτησαν μη θέλοντας να προσχωρήσουν με το ζόρι στη νέα θρησκεία, σφάχτηκαν χριστιανικά.

Γρήγορα ο Βόρης κατάλαβε ότι είχε πολλά να κερδίσει αν εκμεταλλευόταν σωστά τον έντονο ανταγωνισμό πατριάρχη και πάπα. Το 866, οι κληρικοί του πατριαρχείου εκδιώχτηκαν κι έφτασαν εκεί επίσκοποι του πάπα. Μόνο που οι τελευταίοι δεν τα κατάφεραν να συμπεριφερθούν ανθρωπινά. Γύρω στα 869, ο Βόρης ζήτησε από τον πάπα να του στείλει αρχιεπίσκοπο κάποιον Φορμόζο αλλ' ο ποντίφικας αρνήθηκε επειδή δεν τον χώνευε. Ο Βόρης αντιπρότεινε κάποιον Μαρίνο αλλά ο πάπας διόρισε έναν αρχιερέα, Σίλβεστρο. Θύμωσε ο Βόρης, χαρακτήρισε τον Σίλβεστρο ανεπιθύμητο πρόσωπο κι έστειλε πρεσβεία στο πατριαρχείο, να ρωτήσει αν ήταν υποχρεωμένος να υπακούσει στη Ρώμη. Φυσικά και δεν ήταν. Ανασύρθηκαν «ιστορικοί λόγοι» κ.λπ. κ.λπ. και οι παπικοί στάλθηκαν πίσω, ενώ οι διωγμένοι ξαναγύρισαν στα βουλγαρικά εδάφη, οριστικά αυτή τη φορά.

Γύρω στα 888, ο Βόρης βαρέθηκε να βασιλεύει κι αποσύρθηκε σε μοναστήρι, αφήνοντας στον γιο του, Βλαδίμηρο, όλες τις ευθύνες. Τέσσερα χρόνια αργότερα, παράτησε το καλογεριλίκι, επέστρεψε στα εγκόσμια, έδωσε τον Βλαδίμηρο που τα είχε μουσκέψει και ανακήρυξε ηγεμόνα τον Συμεών (893). Έζησε άλλα 14 χρόνια ως ιδιώτης προλαβαίνοντας να διαπιστώσει πόσο λαμπρά είχε πράξει.

Βασίλειος ο Μακεδόνας:

Το πούθε κρατάει η σκούφια του Βασίλειου Α', αποτέλεσε αντικείμενο τεράστιας διαμάχης και έρευνας. Βυζαντινές πηγές αναφέρουν ότι καταγόταν από την Αρμενία. Αραβικές τον ήθελαν από σλαβική οικογένεια. Άλλες πηγές τα συνδύασαν και αποφάνθηκαν ότι ο Βασίλειος κατάγεται από αρμενική και σλαβική οικογένεια που εξελληνίστηκε πολύ πιο πριν από τον 9^ο αιώνα, οπότε βρέθηκε να κατοικεί στην περιοχή της Αδριανούπολης ή της Χαριούπολης, στη Θράκη, που τότε ανήκε διοικητικά στη Μακεδονία.

Ήταν ακόμα μωρό, όταν οι Βούλγαροι του Κρούμμου ανάγκασαν την οικογένειά του να μεταναστεύσει σε περιοχή βόρεια του Δούναβη (812). Στα 837, ξαναγύρισε στη Θράκη, αγράμματος, πανέξυπνος, πανέμορφος, με τρομερή μυϊκή δύναμη και καταπληκτική ιππευτική δεινότητα αλλά και με ιδιαίτερα αριστοκρατικούς τρόπους. Στα 856, ήταν ιπποκόμος του αυλικού αριστοκράτη, Θεοφιλίτζη, τον οποίο ακολούθησε σ' ένα ταξίδι στην πλούσια πόλη της Πάτρας. Ο εκεί φεουδάρχης, Δανιήλ, είχε πεθάνει αφήνοντας στη χήρα του, Δανιηλίδα, μυθική περιουσία. Όσο να τελειώσει ο Θεοφιλίτζης τις δουλειές του, ο Βασίλειος πρόλαβε να χαρίσει στη χήρα κάμποσες αξέχαστες νύχτες. Έφυγε πλουσιότερος σε χρήμα και γνώση, καθώς έμαθε και το τι σημαίνει να διατηρεί καλές σχέσεις με το ιερατείο. Μάλιστα, κάποιοι προφήτευσαν πως μέλλον λαμπρό τον περιμένε.

Στην Κωνσταντινούπολη, κατάφερε να γίνει διάσημος ως ιππέας και δε δυσκολεύτηκε να μπει στους αριστοκρατικούς κύκλους και να εξασκήσει με επιτυχία τις ερωτικές του επιδόσεις. Οι κυρίες της αυλής τον έφεραν σε επαφή με τον άρχοντα Βάρδα που πολύ εκτίμησε τη φιλία του. Τον σύστησε στον αυτοκράτορα Μιχαήλ, που τον έκανε πρωτοστράτορα πρώτα και παρακοιμώμενο (έμπιστο φύλακα) έπειτα. Ο Βασίλειος γνωρίστηκε έτσι και με την ερωμένη του αυτοκράτορα, Ευδοκία Ιγγελίνη, την οποία δε δίστασε να παντρευτεί, διώχνοντας τη γυναίκα του, Μαρία.

Όταν Βάρδας και Μιχαήλ συγκρούστηκαν, ο Βασίλειος ήξερε με ποιον να πάει και ποιον να αφήσει. Και όχι μόνο. Μπήκε επικεφαλής συνωμοτών μισθοφόρων και δολοφόνησε τον Βάρδα, στη διάρκεια μιας εκστρατείας εναντίον των Αράβων. Καταύποχρεωμένος ο αυτοκράτορας, έναν τρόπο είχε να δείξει την ευγνωμοσύνη του: Υιοθέτησε τον Βασίλειο και τον διόρισε μάγιστρο (26 Μαΐου του 866), καίσαρα και συμβασιλέα. Στο εξής, Μιχαήλ και Βασίλειος μπεκρούλιαζαν παρέα.

Η νύχτα της 23ης Σεπτεμβρίου του 867 τους βρήκε στο εξοχικό παλάτι να ξεπερνούν τα

όρια της κραιπάλης. Ο Μιχαήλ έπεσε ξερός από το ποτό. Ποτέ δεν ξύπνησε, καθώς ο Βασίλειος βρήκε ιδανική ευκαιρία να τον δολοφονήσει. Αναγορεύτηκε αυτοκράτορας: Βασίλειος Α΄ ο Μακεδόνας, ιδρυτής της ένδοξης Μακεδονικής δυναστείας.

Τα νέα έφτασαν ως την Πάτρα, όπου ζούσε ακόμα η Δανιηλίδα. Θυμήθηκε εκείνες τις πριν από έντεκα χρόνια αξέχαστες νύχτες κι αποφάσισε, πριν να τον επισκεφθεί, να του στείλει ένα δωράκι: Το πακέτο περιελάμβανε 400 νέους, 100 ευνούχους, 100 παρθένες, 400 κομμάτια ύφασμα πυκνούφασμένο, 100 κομμάτια ύφασμα αραχνούφαντο κι ανάλογο αριθμό από χρυσά κι ασημένια επιτραπέζια σκεύη. Η ίδια ακολούθησε με μια συνοδεία από 300 δούλους. Κι όταν ο Βασίλειος πέθανε στο κυνήγι (886), κληροδότησε στον διάδοχό του, Λέοντα Στ΄ (886 - 912), ογδόντα επαύλεις και αγροκτήματα, τεράστια περιουσία σε ρευστό, κοσμήματα, οικιακά σκεύη, πολύτιμα έπιπλα, πολυτελή υφάσματα, αναρίθμητα ζώα και χιλιάδες δούλους. Τόσο όμορφα είχε περάσει.

Ο τσάρος Συμεών ν:

Ο Συμεών βρέθηκε νεαρός στην Κωνσταντινούπολη, όπου μεγάλωσε και ανατράφηκε ελληνικά, διάβασε κι αγάπησε τα έργα του Αριστοτέλη και τους λόγους του Δημοσθένη κι έφτασε στο σημείο να αποκαλείται Semigraecus (Μισοέλληνας). Ο ίδιος έβρισκε χρόνο και για να συγγράφει.

Όταν ο Βόρης παράτησε το μοναστήρι κι εκθρόνισε τον Βλαδίμηρο, κάλεσε τον Συμεών να αναλάβει τα ηνία. Το πρώτο που έκανε αυτός ήταν να μεταφέρει την πρωτεύουσά του, από την Πλίσκα, στην Πρεσλάβα (το μετέπειτα Εσκή Σταμπούλ των Τούρκων, αν και ξαναπήρε το όνομά της στα 1878). Οι Βυζαντινοί βρήκαν έδαφος να δράσουν. Με διάταγμα, υποχρέωσαν τους Βούλγαρους εμπόρους να περνούν τα προϊόντα τους πρώτα από την Κωνσταντινούπολη, καταργώντας την απευθείας σύνδεση με τη Θεσσαλονίκη. Η ενέργεια αυτή έπληξε όμως τα βουλγαρικά συμφέροντα στην μακεδονική πρωτεύουσα. Ο Συμεών διαμαρτυρήθηκε αλλά εκεί δεν υπήρχε άνθρωπος να τιθασει την αριστοκρατία. Αποφάσισε να δράσει, όπως αυτός ήξερε. Οι εισβολές των Βουλγάρων στα όρια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας κόπασαν στα 904.

Ο πόλεμος όμως ξανάρχισε το 912 με εισβολή στη Θράκη και τέλειωσε το 927, όταν ο Συμεών πέθανε. Στο ενδιάμεσο, η Βουλγαρία έφτασε σε πολύ μεγάλη ακμή, ενώ ο ηγεμόνας της πολιορκήσε μάταια τρεις φορές την ίδια την Κωνσταντινούπολη. Έπεισε τον πάπα να τον αναγνωρίσει «τσάρο των Βουλγάρων και αυτοκράτορα των Ρωμαίων» υποδηλώνοντας με σαφήνεια τις προθέσεις του.

Μέσα σε μικρό διάστημα, άπλωσε τα σύνορα του κράτους του ως την Αδριατική στα δυτικά (περιλαμβάνοντας ολόκληρη τη Σερβία και την Κροατία), πήρε τη Βλαχία και κομμάτια της Τρανσυλβανίας και της σημερινής Ουγγαρίας στα βόρεια, τμήματα της Μακεδονίας και της Θράκης στα νότια και βάλθηκε να εκπολιτίσει τον λαό του. Η Πρεσλάβα στολίστηκε με έργα ελληνικής τέχνης, ανάκτορα και εκκλησίες, εξωραΐστηκε κι έγινε κέντρο μετάφρασης αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων στην παλαιοσλοβενική γλώσσα (μέσω αυτής πέρασαν στη σερβική και στη ρωσική γλώσσα).

Οι Βυζαντινοί βοήθησαν τους Σέρβους και τους Κροάτες να εξεγερθούν. Αυτοί νίκησαν τους Βούλγαρους σε καθοριστική μάχη (927), ενώ τον ίδιο χρόνο πέθανε κι ο Συμεών. Ήταν στ' αλήθεια ο πρώτος πραγματικός βασιλιάς του λαού του. Και είναι ευτύχημα για το ελληνικό στοιχείο το ότι είχε ελληνική παιδεία. Μέσα από αυτήν, η ελληνική κουλτούρα πέρασε στον βουλγαρικό λαό, που έγινε το κανάλι για τη διοχέτευση της γνώσης και στους κατακτημένους από τον Συμεών Σλάβους. Όπως νωρίτερα οι Σλάβοι έγιναν το κανάλι μέσα από το οποίο πέρασε η διδασκαλία του χριστιανισμού και στους Βουλγάρους (ο Βόρης τους Σλάβους μιμήθηκε κι ο Κλήμης κοντά τους πήρε μαθήματα από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο).

Ο γιος και διάδοχός του στον θρόνο της Βουλγαρίας, Πέτρος (927 - 969), μαζί με το σκήπτρο κληρονόμησε κι όλα τα προβλήματα του κράτους. Ειρήνευσε με τους Βυζαντινούς, παντρεύτηκε την εγγονή του αυτοκράτορα και πέτυχε να αναγνωριστεί πατριαρχείο της Βουλγαρίας με τον όρο της επιστροφής στην ορθοδοξία, όπου την πρωτοκαθεδρία είχε το οικουμενικό πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης.

Ο στρατηγός του Βυζαντίου Νικηφόρος Φωκάς, που το 961 επανέκτησε την Κρήτη, γρήγορα βρέθηκε αυτοκράτορας (963 - 969). Εκείνα τα χρόνια, οι Ρώσοι ήταν σύμμαχοι της αυτοκρατορίας, αν και νωρίτερα είχαν απειλήσει την Κωνσταντινούπολη κάμποσες φορές. Ο Νικηφόρος ασφάλισε με κάστρα τα περάσματα και τους έπεισε να μπουν στη Βουλγαρία (967). Οι Ρώσοι πήραν την Πρεσλάβα κι αιχμαλώτισαν τον νέο τσάρο, Βόρη Β' (969 - 976), αλλά θέλησαν να κυριεύσουν και τη Θράκη. Ο νέος αυτοκράτορας, Ιωάννης Τσιμισκής (επίσης 969 - 976), μπήκε στη Βουλγαρία, ξεθεμελίωσε την Πρεσλάβα (971) που εγκαταλείφθηκε για πάνω από έναν αιώνα, έδιωξε τους Ρώσους, πήγε πάλι τα σύνορα της

αυτοκρατορίας ως τον Δούναβη και κατέλυσε το κράτος της τότε Ανατολικής Βουλγαρίας. Υπήρχε ακόμα το Δυτικό.

Δυτική και βλάχικη Βουλγαρία:

Στα τέλη του 1^{ου} μ.Χ. αιώνα, η κρατική οντότητα της Δυτικής Βουλγαρίας απλωνόταν με νότιο σύνορο τη γραμμή που ξεκινά απέναντι απ' την Κέρκυρα και καταλήγει στην είσοδο του Θερμαϊκού και δυτικό την Αδριατική βόρεια της Θεσπρωτίας σ' όλο το μήκος των ακτών της σημερινής Αλβανίας. Ανατολικά, συνόρευε με τη Βυζαντινή αυτοκρατορία στα δυτικά όρια της πεδιάδας της Θεσσαλονίκης έχοντας στην κατοχή της μια στενή έξοδο στο Αιγαίο, νότια από τις εκβολές του Αλιάκμονα. Κατείχε επίσης τη βόρεια μισή σημερινή Κεντρική Μακεδονία και την παλιά Δαρδανία. Πελοπόννησος, Ήπειρος, Θεσσαλία, το μέγιστο μέρος της Μακεδονίας, η Θράκη τα νησιά και η Ανατολική Βουλγαρία (περίπου στα όρια του σημερινού κράτους) ήταν βυζαντινές περιοχές.

Πρωτεύουσα της Δυτικής Βουλγαρίας, που είχε φιλικές σχέσεις με την Κωνσταντινούπολη, ήταν τα Μογλενά, βόρεια της Έδεσσας που τότε λεγόταν Βοδενά κι έγινε η δεύτερη πρωτεύουσα του κράτους. Τρίτη πρωτεύουσα έγινε το νησάκι της Μικρής Πρέσπας και τέταρτη η Αχρίδα. Όλα αυτά σε λιγότερο από ένα τέταρτο αιώνα, όσο χρειάστηκε ο Σαμουήλ, για να απαλλαγεί από τα τρία αδέρφια του και να αναγορευτεί αυτός τσάρος.

Η μετατόπιση του διοικητικού και θρησκευτικού κέντρου των Βουλγάρων στην Αχρίδα έδωσε την ευκαιρία στους Σκοπιανούς του 20ού αιώνα να ισχυριστούν ότι ο Σαμουήλ ήταν Σλαβομακεδόνας και το κράτος του σλαβομακεδονικό, που πολεμούσε εξίσου τους Βυζαντινούς και τους Βουλγάρους. Μόνο που ο Σαμουήλ ήταν Βούλγαρος κι ο νικητής του, Βασίλειος Β', Βουλγαροκτόνος ονομάστηκε κι όχι Σλαβομακεδονοκτόνος.

Από το 976, οι Βούλγαροι της Ανατολικής Βουλγαρίας είχαν επαναστατήσει, ενώ στον θρόνο της Κωνσταντινούπολης ανέβηκε ο Βασίλειος Β' (976 - 1025). Ο Σαμουήλ επωφελήθηκε ξεκινώντας συστηματικές επιδρομές. Ισχυροποιήθηκε στα βόρεια, πέρασε τα στενά του Ολύμπου, πήρε τη Λάρισα (986), νίκησε και υπέταξε τους Σέρβους (989) και κατέβηκε ως τον Ισθμό της Κορίνθου περνώντας στην Πελοπόννησο. Στην επιστροφή του,

όμως, οι Βυζαντινοί τον περίμεναν στον Σπερχειό και τον τσάκισαν (996).

Ο Σαμουήλ κι ο γιος του τραυματίστηκαν και διέφυγαν στη Βουλγαρία. Ήταν η αρχή του τέλους. Ο Βασίλειος άρχισε πόλεμο φθοράς. Ο Σαμουήλ προσπάθησε να τειχίσει τα περάσματα. Ο βυζαντινός στρατός με επικεφαλής τον αυτοκράτορα ξεπρόβαλε μπροστά στις οχυρώσεις, το 1014. Ο στρατηγός Νικηφόρος Ξιφίας, περνώντας τα βουνά, βγήκε πίσω τους. Οι Βούλγαροι έπαθαν πανωλεθρία. Ο Σαμουήλ γλίτωσε αλλά ο Βασίλειος του έστειλε τυφλωμένους τους 15.000 αιχμαλώτους που έπιασε στη μάχη. Στη θέα τους, ο Σαμουήλ έπαθε αποπληξία. Πέθανε δυο μέρες αργότερα. Στα επόμενα πέντε χρόνια, κάθε ίχνος από το βουλγαρικό κράτος είχε χαθεί.

Ο φραγκικός διαμελισμός:

Μετά την κατάλυση της Δυτικής Βουλγαρίας, ο ελληνικός πληθυσμός της υπαίθρου τονώθηκε. Στα 1204, ενέσκησαν οι Φράγκοι.

Η Θράκη μοιράστηκε ανάμεσα στον «αυτοκράτορα» Βαλδουίνο της Κωνσταντινούπολης και τον Βενετσιάνο που έκανε πρωτεύουσά του την Αδριανούπολη. Οι Βενετσιάνοι της Αδριανούπολης φέρθηκαν αισχρά στον ντόπιο πληθυσμό που ήρθε σε συνεννόηση με τους Βούλγαρους του Ιωαννίτη. Έλληνες και Βούλγαροι συγκρούστηκαν με τους Βενετσιάνους, ο Ιωαννίτης πήρε την Αδριανούπολη και προχώρησε ως την Κωνσταντινούπολη αλλά κι αυτός δεν συμπεριφέρθηκε καλύτερα: Κατεδάφισε τη Φιλιππούπολη και λεηλάτησε τους αγρούς. Οι Έλληνες τα βρήκαν με τους Λατίνους κι αυτοί αναγνώρισαν τον Θεόδωρο Βρανά Κομνηνό κύριο των επαρχιών Αδριανούπολης και Διδυμοτείχου και ένα από τους ανώτατους υποτελείς του φραγκικού κράτους. Κάποιοι μάλιστα τον προσαγόρευαν βασιλέα. Μάταια όλα αυτά καθώς η Θράκη πέρασε στην κατοχή των Βουλγάρων του Ασάν, γιου του Ιωαννίτη (1230).

Μετά την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Παλαιολόγους (1261), η περιοχή γνώρισε καινούριες καταστροφές και λεηλασίες από τους Καταλανούς κι έπειτα από τους Τούρκους του Χαλίλ που τελικά εξοντώθηκε στη μάχη της Καλλιπόλης από τους συνασπισμένους Έλληνες, Σέρβους και Γενοβέζους υπό τον Φιλή Παλαιολόγο.

Η τουρκική καταίγιδα:

Η τουρκική καταίγιδα ξέσπασε στα 1363. Ο Μουράτ και οι στρατηγοί του Εβρενός και Λαλασαχίν πήραν Τυρολόη, Πύργο, Διδυμότειχο, Φιλιππούπολη κι ένα σωρό κάστρα στη Θράκη και στη Μακεδονία. Πήραν και την Αδριανούπολη που τη μετέτρεψαν σε νέα πρωτεύουσα τους. Ξαφνικά, μια τανάλια περιέσφιγγε την άλλοτε ασφαλή πρωτεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. «Οι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης ζουν σαν σε φυλακή ή σαν ζώα σε κλουβί», αναφωνούσε τρία χρόνια αργότερα ο Δημήτριος Κυδώνης. Στα 1368, οι Σέρβοι πρότειναν στους Βυζαντινούς κοινό μέτωπο εναντίον των Τούρκων. Ο αυτοκράτορας Ιωάννης Ε΄ Παλαιολόγος προτίμησε να στραφεί στη Δύση και προσέφυγε στον πάπα ως ικέτης. Έγινε καθολικός, δανείστηκε χρήματα από Βενετσιάνους τραπεζίτες κι άρχισε να περιπλανιέται ανά την Ιταλία και τη Γαλλία ζητιανεύοντας βοήθεια. Δεν βρήκε. Απογοητευμένος, αποφάσισε να γυρίσει πίσω αλλά τον συνέλαβαν οι δανειστές του. Τον κράτησαν στη Βενετία, ώσπου ο γιος του Ανδρόνικος ξεπλήρωσε το χρέος.

Μοναδική λύση για τον ξεπεσμένο αυτοκράτορα ήταν να τα βρει με τους Τούρκους. Η συνθήκη υπογράφηκε το 1371. Ήταν η χρονιά που πέθαναν οι Σέρβοι Ούρεσης Β΄ και Συμεών Ούρεσης, ενώ οι Τούρκοι νίκησαν τους Σέρβους στο Τσεσμέν του Έβρου και η τριχοτομημένη άλλοτε Μεγάλη Σερβία διαλύθηκε σε μικρές ηγεμονίες. Τον ίδιο καιρό, ο γιος του Ιωάννη μετάνιωσε που δεν άφησε τον πατέρα του να σαπίσει στις βενετσιάνικες φυλακές, συνεννοήθηκε με τον Σαουζή, γιο του Μουράτ, κι οργάνωσαν επανάσταση εναντίον των πατεράδων τους. Νικήθηκαν. Ο Μουράτ τύφλωσε τον γιο του κι αργότερα τον αποκεφάλισε. Ο Ιωάννης μισοτύφλωσε τον δικό του γιο και τον φυλάκισε.

Στα 1376, ο μισοτυφλωμένος Ανδρόνικος απέδρασε, ανέτρεψε τον πατέρα του, τον τύφλωσε και τον έκλεισε στη φυλακή. Ο Μουράτ δεν ήταν πια υποχρεωμένος να τηρεί τη συνθήκη. Από το 1383, οι Τούρκοι άρχισαν να παίρνουν τη μια μετά την άλλη τις βυζαντινές περιοχές. Στα 1453 πήραν και την Κωνσταντινούπολη.

Τα επόμενα τετρακόσια χρόνια ήταν για τη Θράκη μια μακριά και ειρηνική περίοδος σκλαβιάς στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Η πυκνή τουρκική κατοίκηση δεν επέτρεπε ούτε σκέψη ξεσηκωμού. Και η ησυχία δεν επέτρεπε αντίποινα. Μόλις το 1821 οι Έλληνες της

Θράκης, της Κωνσταντινούπολης κυρίως, υπέστησαν διωγμούς αντιποίνων εξαιτίας της επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και στη Νότια Ελλάδα.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 30.4.2010)